

Boekbespreking van leeskring “De Omslag” op 25 maart 2014

SIEGFRIED van Harry Mulisch

Uitg.2001

Aanwezig waren: Gerda, Ariana, Ria, Annelies, Nelleke, Paulien, Janny, Thea, Marné

Wat wij ervan vonden:

Gerda	:leest gemakkelijk, maar heeft een diepe inhoud
Ria	:geweldig boek, goede inhoud
Ariana	:heel duidelijk verhaal
Annelie	:bijzonder boek, makkelijk leesbaar
s	
Nelleke	:mooi geschreven, het filosofische deel was moeilijk
Paulien	:niet uitgelezen, het eerste gedeelte strooit de schrijver met veel kennis en schrijft te populair
Janny	:interessant boek, filosofische stuk te moeilijk
Thea	:filosofische gedeelte moeilijk, opbouw van spanning was erg goed
Wil	:makkelijk leesbaar, zelfs spannend. Moeilijk vanwege de filosofische constructie, die, hoewel fictie, waterdicht in elkaar steekt. Knap geschreven.
Marné	:spannend boek, knap geschreven, je gaat de schrijver bijna geloven.

Inhoud

Rudolf Herter is een internationaal bekende Nederlandse auteur. Rudolf Herter en zijn vriendin Maria arriveren in Wenen om het boek van Herter ‘De uitvinding van de Liefde’ te promoten en wat interviews te geven. Tijdens een van deze interviews komt hij naar aanleiding van een gestelde vraag opeens op een idee voor zijn nieuwe boek. Hij raakt gefascineerd door Hitler en door het feit dat hij nog door niemand verklaard is. Niemand is er ooit in geslaagd Hitlers daden en gedachten te begrijpen en Herter voelt zich geroepen deze taak te vervullen. Op dat moment heeft hij nog geen idee hoe hij dit zal gaan aanpakken.

De volgende dag heeft hij een lezing in de Nationale Bibliotheek van Wenen en na de lezing begint de signeersessie. Pas wanneer alle mensen naar huis zijn, komt er een ouder echtpaar naar Herter toe: Ullrich en Julia Falk. Zij hebben zijn televisie-interview de voorgaande dag gezien en zij denken dat zij hem kunnen helpen om Hitler beter te begrijpen. Herter heeft het gevoel dat deze twee mensen iets weten wat niemand anders weet en dat deze informatie waardevol is.

Hij besluit de volgende dag het echtpaar Falk te bezoeken. Ze vertellen dat zij vroeger in dienst zijn geweest bij villa Berghof: Hitlers buitenverblijf op de Obersalzberg in Berchtesgaden. Aangezien zij een van de laatste overlevenden waren van de Tweede Wereldoorlog en zij in die tijd aan de kant van Hitler stonden hebben zij ongelooflijke waardevolle informatie. De reden waarom zij hun verhaal met Herter wilden delen was dat zij niet wilden sterven met het verhaal. Herter mocht het verhaal pas na het overlijden van het echtpaar Falk publiceren.

Julia Falk was in die tijd goed bevriend met Eva Braun. Eva Braun was de geheime vriendin van Hitler en was voor de hele wereld verborgen, omdat de Duitse vrouwen niet mochten weten dat Hitler een vriendin had: dit zou politiek ongunstig zijn want Hitler was in die dagen

zeer geliefd onder zijn vrouwelijke onderdanen. Julia Falk had een goede band met Eva Braun en wist daardoor meer dan enig ander over het prive-leven van Hitler. Falk vertelde dat Eva Braun een kind verwachtte van Hitler. Omdat dit absoluut niet openbaar mocht worden, werd er een plan bedacht. Ullrich en Julia Falk zouden het kind opvoeden als hun eigen kind, zodat niemand wist dat dit het kind zou zijn van Hitler. In het geheim beviel Eva op 9 november 1938 (de Reichskristallnacht) van haar zoon Siegfried. Siegfried groeide op en leek enigszins wel op zijn vader: hij speelde graag oorlogje. Siegfried wist niet dat Adolf Hitler eigenlijk zijn vader was. In deze tijd had Eva het erg moeilijk, want zij hield veel van haar kind en het was moeilijk voor haar te accepteren dat zij niet mochten laten merken dat zij de moeder was en Siegfried dan ook met al zijn woede, vreugde en verdriet naar Julia ging, in plaats van naar haar. Ondertussen woedde de oorlog in heel Europa en Hitler begon terrein te verliezen. Op een dag kreeg Herter het bericht dat hij op Hitlers bevel Siegfried moest doden. Wanneer hij dit niet zou doen, zou Siegfried alsnog vermoord worden en zouden hij en Julia naar een concentratiekamp moeten.

Hoe erg hij het ook vond, besloot hij het te doen om het leven van Julia te sparen. Hij nam hem mee naar de schietbaan en schoot Siegfried daar door zijn hoofd. Er werd geen onderzoek ingesteld, want het was een “ongeluk”. (Siegfried was toen 6)

Na de dood van Siegfried werden Julia en Ullrich overgeplaatst naar Den Haag. Ondertussen was het duidelijk dat de dood van Siegfried een misverstand was: Hitler dacht namelijk dat Eva van Joodse afkomst was: dit stond namelijk in haar papieren. Dit had hem doen besluiten Siegfried te vermoorden. Wanneer men had ontdekt dat hij een half-Joods kind had, dan was dit voor hem rampzalig geweest. Achteraf bleek echter dat Eva helemaal niet Joods was, maar dat het bewijs vervalst was. Dit was gedaan door een van Hitlers handlangers om ervoor te zorgen dat niet Siegfried, maar hijzelf de opvolger van Hitler zou kunnen worden.

Toen Hitler hier achterkwam draaide hij compleet door. Ondertussen ging het al heel slecht met het Duitse rijk en het einde van de oorlog naderde. Hitler en zijn handlangers bleven tot het einde bij elkaar in een soort van ondergrondse bunker. Op het laatste moment trouwde Hitler Eva en dat was haar gelukkigste moment in haar leven: hij deed dit dan ook haar als compensatie voor de dood van haar kind, waarna ze samen zelfmoord pleegden.

Met de grote hoeveelheid ongelofelijke informatie keerde Herter terug in zijn hotelkamer. Hij had beloofd te zwijgen over het verhaal totdat Falk was overleden en hij deed dit dan ook, maar hij had wel behoefte zijn ideeën en gedachten te ordenen. Hij begon te praten in zijn dictafoon en dacht Hitler opeens helemaal te kunnen doorgronden. Hij praat en praat en Maria die hem niet helemaal kan volgen plaatst enkele kanttekeningen die Herter dan weer volledig weet te verklaren. Op een gegeven moment is Herter zo moe van de grote emotionele inspanning dat hij besluit even te gaan liggen en Maria gaat dan even wat drinken beneden.

Wanneer zij later terugkomt ligt Herter dood op bed. De dokter komt en stelt een onmiddellijke hartstilstand vast. Wanneer Maria het bandje van het dictafoon afluistert hoort ze een tijdlang niks en dan opeens hoort ze plotseling een zacht rumoer, en pas na de derde keer luisteren verstond ze wat hij zei: ‘...hij ...hij ...hij is hier’. Herter is dus eigenlijk ook een slachtoffer van Hitler want deze laatste woorden suggereren dat Hitlers geest die van Herter is komen halen. Hitler zei ooit ook ‘...hij ...hij ...hij was hier’. Waarmee waarschijnlijk de duivel werd bedoeld.

Over de auteur:

Harry Kurt Victor Mulisch wordt geboren op 29 juli 1927 in Haarlem. Over zijn eigen geboorte zegt hij: 'Op vrijdag 29 juli werd ik, negen pond zwaar, uit de Stille Oceaan opgevist. Die zelfde dag kwam de Vesuvius plotseling in verhevigde werking, maar de kranten vermeldde niet of dat kwam door mijn geboorte of door Mussolini, die ook die dag zijn verjaardag vierde'.

Mulisch is de enige zoon van Karl Victor Kurt Mulisch en Alice Schwarz. Zijn vader komt uit het toenmalige Oostenrijk-Hongarije (nu: Jablonec in Tsjechie). Na de Eerste Wereldoorlog is hij naar Nederland geëmigreerd. Zijn moeder is joods, geboren in Antwerpen. Hoewel er thuis Duits wordt gesproken, wordt hij opgevoed met Nederlands. In 1936 scheiden zijn ouders, zijn moeder verhuist naar Amsterdam en Mulisch wordt vooral opgevoed door de huishoudster Frieda Falk.

Hij gaat na de lagere school (1933-1939) naar het Christelijk Lyceum in Haarlem. Tijdens de oorlog werkt zijn vader bij de collaborerende bank Lippmann-Rosenthal & Co en in deze positie kan hij zijn zoon en ex-vrouw beschermen tegen deportatie. In zijn middelbare schooljaren raakt Mulisch in de ban van de wetenschap. Hij richt een laboratorium in voor zijn experimenten, geïnspireerd door het jeugdboek De avonturen van Bram Vingerling van Leonard Roggeveen. Deze hobby gaat ten koste van zijn schoolprestaties: hij zakt voor zijn overgangstentamen in 1944 en gaat van school. Na de oorlog wordt vader Mulisch tot drie jaar gevangenisstraf veroordeeld vanwege zijn baan bij Lippmann-Rosenthal & Co. Zijn moeder emigreert naar Amerika.

Mulisch' belangstelling verschuift meer en meer van de wetenschap naar de kunst. Hij tekent veel en schrijft in 1946 het verhaal Mijn kamer, dat in 1947 gepubliceerd wordt in het tijdschrift Elsevier. Daarnaast begint hij met het lezen van grote schrijvers als Multatuli en Dostojevski, gaat toneelspelen en treedt op in een operette. Vanaf 1949 richt hij zich volledig op het schrijven. Zijn vader overlijdt in 1957.

In 1958 verhuist Mulisch naar Amsterdam. In datzelfde jaar wordt hij lid van de redactie van het tijdschrift Podium. Hij is ook redacteur van Randstad en tot 1990 van het bekende literaire tijdschrift De Gids. In de zestiger jaren toont hij zich sterk betrokken bij de nieuwe maatschappelijke en politieke ontwikkelingen. Hij voelt zich aangetrokken tot een communistische staat als het Cuba van Fidel Castro.

In 1971 trouwt Mulisch met Sjoerdje Woudenberg. Met haar krijgt hij twee kinderen. In 1992 wordt er nog een zoon geboren uit een verhouding met een nieuwe partner. Op zijn vijftigste verjaardag wordt Mulisch benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau. In 1992, bij het uitreiken van het eerste exemplaar van De Ontdekking van de Hemel, volgt een bevordering tot Officier in de Orde van Oranje-Nassau. Van de gemeente Amsterdam ontvangt Mulisch de zilveren eremedaille.

Romans en novellen

[Archibald strohalm](#) (1952), [roman](#)

[De diamant](#) (1954), roman

[Het mirakel](#) (1955), [novelle](#)

[Het zwarte licht](#) (1956), roman

[Het stenen bruidsbed](#) (1959), roman

[De verteller](#) (1970), roman
[Twee vrouwen](#) (1975), roman
[De aanslag](#) (1982), roman
[Hoogste tijd](#) (1985), roman
[De pupil](#) (1987), novelle
[De elementen](#) (1988), novelle
[De ontdekking van de hemel](#) (1992), roman
[De procedure](#) (1998), roman
[Siegfried](#) (2001), roman
[De tijd zelf](#), onvoltooide roman, postuum uitgegeven (30 oktober 2011)

Marné